

БІЛА КНИГА

з управління екологічними, соціальними
та управлінськими (ESG) ризиками
у фінансовому секторі

Зміст

Скорочення	3
РОЗДІЛ I. Сутність ESG-ризиків	4
РОЗДІЛ II. Передумови для управління ESG-ризиками у фінансовому секторі України	7
1. Рівень ESG-ризиків у фінансовому секторі України	7
2. Стан регулювання у сфері ESG в Україні	7
3. Мандат НБУ та взаємодія з іншими органами.	8
РОЗДІЛ III. ESG-політика в ЄС – вектор розвитку регулювання в Україні	10
РОЗДІЛ IV. Перспективне бачення управління ESG-ризиками у фінансовому секторі України	12
1. Фінустанови розробили та опублікували стратегічні документи з управління ESG-ризиками	12
2. Фінустанови імплементували управління ESG-ризиками в систему корпоративного управління й внутрішнього контролю	13
3. Фінустанови належно оцінюють ESG-ризики	14
4. Фінустанови впровадили оптимальні процеси збору, систематизації та обробки інформації клієнтів	15
5. Фінустанови розкривають інформацію про ESG-ризики	16
Глосарій.	17

Скорочення

CRD	Директива Європейського Парламенту і Ради 2013/36/ЄС від 26 червня 2013 року про доступ до діяльності кредитних установ і пруденційний нагляд за кредитними установами та інвестиційними фірмами, про внесення змін до Директиви 2002/87/ЄС та про скасування директив 2006/48/ЄС та 2006/49/ЄС
CRR	Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 575/2013 від 26 червня 2013 року про пруденційні вимоги для кредитних установ та про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 648/2012
CSRD	Директива (ЄС) 2022/2464 Європейського Парламенту і Ради від 14 грудня 2022 року щодо корпоративної звітності зі сталого розвитку
CSDDD	Директива (ЄС) 2024/1760 Європейського Парламенту і Ради від 13 червня 2024 року про належну перевірку корпоративної стійкості
ESRS	Європейські стандарти звітності зі сталого розвитку
SFDR	Регламент (ЄС) 2019/2088 Європейського парламенту і Ради від 27 листопада 2019 року щодо розкриття інформації зі сталого розвитку у секторі фінансових послуг
ESG	Екологічний, соціальний, управлінський
ЄС	Європейський Союз
НБУ	Національний банк України
НКЦПФР	Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку
НБФУ	Небанківські фінансові установи
НПА	Нормативно-правовий акт
ОЗП	Офіс зеленого переходу

РОЗДІЛ I. Сутність ESG-ризиків

Глобальні кліматичні та соціальні процеси впливають на всі сфери діяльності населення, бізнесу, фінансових установ (далі – фінустанови), регуляторів та держави в цілому. Урахування перебігу цих процесів, усвідомлення можливостей, які вони дають, ризиків, що несуть, а також впливу бізнесу, зокрема фінустанов, на населення та довкілля є необхідним для забезпечення сталого розвитку.

У цьому документі Національний банк України (далі – НБУ) окреслює бачення майбутнього стану фінансового сектору, що сприятиме сталому розвитку і зменшуватиме вплив екологічних, соціальних та управлінських (Environmental, Social, and Governance – ESG) ризиків на роботу фінансового сектору та економіки в цілому для підтримання фінансової стабільності.

ESG-ризики в контексті цього документа – це ризики будь-якого негативного фінансового впливу на фінустанову, що виникають внаслідок поточного або потенційного впливу ESG-факторів на фінустанову, її контрагентів або її активи. Особливість діяльності фінустанов полягає у двоїстості впливу ESG-ризиків на діяльність. З одного боку, ESG-ризики можуть безпосередньо впливати на їхню діяльність (наприклад, пошкодження будівлі фінустанови внаслідок війни або стихійного лиха). З іншого боку, ризики властиві також діяльності клієнтів фінустанови (зміни на ринку, перебої в наданні банківських продуктів чи послуг), що може призвести до реалізації вже більш традиційних ризиків, наприклад, кредитного та ринкового. Водночас вплив фінустанов на розвиток ESG-факторів також двоїстий: і через господарську діяльність самої установи, і через діяльність її клієнтів. ESG-фактори¹ – це екологічні, соціальні та управлінські фактори, які можуть мати позитивний або негативний вплив на фінансові показники або платоспроможність фінустанови та її контрагентів, держави або фізичної особи. Хоча за своєю суттю ESG-фактори можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на установи, у цьому документі увагу сконцентровано на упередженні наслідків саме негативного впливу.

Компоненти ESG-свідомої поведінки

E (Environmental)

Свідоме ставлення до довкілля, відповідальне використання ресурсів, охорона довкілля для зниження свого впливу на зміну клімату

S (Social)

Встановлення етичних відносин із суспільством: працівниками, клієнтами, бізнес-партнерами, місцевими громадами.

Забезпечення належних умов та справедливої оплати праці, інклюзивності для працівників та клієнтів, взаємодії з громадами, задоволення потреб і захисту прав споживачів, чесної конкуренції і ринкової поведінки.

Забезпечення охорони та безпеки праці

G (Governance)

Забезпечення належної та ефективної системи управління, що, зокрема, сприяє впровадженню компонентів E та S.

Забезпечення дотримання цілей сталого розвитку в умовах переходу до моделі низьковуглецевої економіки.

Забезпечення належної та прозорої системи управління, що мінімізує хабарництво, шахрайство, конфлікти інтересів тощо

Найчастіше ESG-ризики фінустанов реалізуються через традиційні категорії фінансових ризиків (кредитний, ринковий, ліквідності, андерайтинговий), операційні, а також репутаційні ризики. Наприклад, запровадження вищого податку на викиди парникових газів може призвести до погіршення платоспроможності підприємств-забруднювачів. Це, відповідно, підвищуватиме кредитний ризик для кредиторів та інвесторів.

¹ У Регламенті ЄС SFDR вживається схоже за значенням, але ширше, поняття "фактори сталого розвитку", яке охоплює питання навколишнього середовища, соціальні та трудові питання, дотримання прав людини, боротьбу з корупцією та хабарництвом.

Стихійні лиха або непередбачувані регуляторні зміни у сфері управління ESG-ризиками також можуть призводити до коливання вартості цінних паперів і реалізації ринкового ризику для інвесторів. Зростання частоти стихійних лих спричиняє зростання страхових виплат, що може загрожувати стійкості страхових компаній. Фінансування діяльності, що призводить до деградації земель, забруднення водних ресурсів, витіснення місцевих громад або нехтування умовами праці – все це несе не тільки репутаційні ризики для банків, а й фінансові: через ймовірні подальші штрафи, судові позови та проблеми з активами позичальників. Недотримання прав працівників чи вимог інклюзивності також матимуть наслідками репутаційні ризики, штрафи та судові позови. Тож, зрештою, вияв ESG-ризиків матиме фінансову природу. Відповідно, попри специфіку ESG-ризиків, поширеним та природним є підхід, коли їхню дію враховують у загальній системі управління фінансовими та операційними ризиками фінустанов.

Попри те, що розмір, специфіка та вияви ризиків можуть відрізнятися залежно від виду діяльності, більшість фінустанов так чи інакше зазнає впливу ESG-ризиків. Тож управління ESG-ризиками є вагомим як для банків, так і для НБФУ.

Під час публічного обговорення Білої книги НБУ отримав низку питань та пропозицій щодо уточнення документа, які свідчать про зацікавленість фінансового сектору в розвитку сталого фінансування в Україні. Водночас Біла книга, яка окреслює загальне бачення перспективного стану сектору, не може відповісти на всі порушені питання чи деталізувати майбутні регуляторні рішення. Відповідні деталізовані вимоги та рекомендації міститимуться в нормативно-правових актах, які НБУ розроблятиме на виконання Білої книги та додатково обговорюватиме із сектором.

Ілюстрація ESG-ризиків через матрицю: роль фінансового сектору та регуляторів*

Суб'єкт	Наслідки реалізації ESG ризиків для суб'єкта			Заходи з пом'якшення ризиків та їхніх наслідків, використання можливостей (G)
	Екологічні (E)		Соціальні (S)	
	Фізичні (кліматичні)	Переходу (кліматичні)		
Фінансові установи	- Втрата активів унаслідок стихійних лих. - Порушення безперервності діяльності та репутаційні ризики. - Підвищення фінансових ризиків унаслідок реалізації несприятливих подій для клієнтів. - Збільшення страхових виплат унаслідок реалізації страхових випадків (для страховиків). - Порушення ланцюга поставок	- Неможливість здійснення діяльності через невідповідність новим умовам. - Втрата доходу від здійснення діяльності. - Погіршення якості, знецінення, втрата економічних вигід від неможливості / зниження можливостей використання активів. - Додаткові витрати. - Зміна попиту та пропозиції на фінансові продукти. - Законодавчий вплив у межах впровадження сталого розвитку або контролю за діяльністю, що завдає шкоди довкіллю та суспільству	- Втрата робочих місць. - Втрата доходу або рентабельності діяльності. - Плинність кадрів через незабезпечення належних умов праці. - Втрата кредитором ринкової позиції / клієнтів та доходів унаслідок неадекватної оплати праці, умов праці або недотримання принципів інклюзивності надання послуг (рівності доступу)	- Належне управління, у тому числі система внутрішнього контролю та система управління ризиками, корпоративна культура. - Визначення цільової аудиторії для банківських продуктів. - Наявність стратегічних документів для управління ESG-ризиками. - Імплементация стратегічних документів у систему управління ризиками, систему винагород, створення належних умов для реалізації стратегічних завдань, у тому числі навчання персоналу. - Належна оцінка ESG-ризиків як власної діяльності, так і внаслідок фінансування клієнтів. - Ефективна інформаційна взаємодія з клієнтами, належна оцінка їх ESG-профілю, надання рекомендацій для цілей відповідності політиці ESG. - Убезпечення від практики "зеленого камуфляжу". - Належне розкриття інформації про ESG-ризики та реалізацію стратегічних цілей у сфері ESG. - Антикорупційні, антишахрайські заходи.
	- Ризики втрати ліквідності та капіталу, загрози для платоспроможності та якості активів. - Репутаційні втрати.			
Фінансові регулятори	- Втрата активів та обмеження ресурсів унаслідок стихійних лих. - Порушення безперервності діяльності. - Втрата контакту з окремими піднаглядними фінансовими інститутами внаслідок порушень їх діяльності.	- Неналежне виконання функцій регуляторами внаслідок відставання фінансового сектору від "зеленого" переходу в країні. - Неналежне виконання функцій сектором унаслідок недостатніх функцій контролю за дотриманням вимог щодо ESG-ризиків. - Неналежна долученість сектора до дотримання політики ESG.	- Плинність кадрів через обмежене забезпечення належних умов роботи, прав і свобод, умов оплати праці. - Неможливість здійснення діяльності відповідно до нових умов.	- Формулювання Політики ESG для фінансового сектору, узгодженої з планами інших регуляторів та держустанов. - Установлення вимог до інтеграції ESG-факторів у стратегічні документи, системи корпоративного управління та оцінки ризиків, розкриття інформації. - Стимулювання сектору до створення продуктів із кращими умовами – сталих продуктів (для стимулювання розвитку ESG). - Розроблення методичних рекомендацій з інклюзивного надання фінансових послуг. - Виконання Національної стратегії розвитку фінансової грамотності до 2030 року. - Визначення власного профіля ризику ESG і Політики управління власними ESG-ризиками - Розроблення документів із підтримання інклюзії, зокрема плану заходів з реінтеграції, адаптації та допомоги ветеранам війни, підтримки інших соціально вразливих груп у НБУ. - Антикорупційні, антишахрайські заходи.
	Ризики для фінансової стабільності.			

* Кожна група суб'єктів постає перед унікальним набором ESG-ризиків та має напрацьовувати специфічні ESG-рішення, політики для сталого розвитку, що представлено через матрицю ESG-ризиків, де наведено наслідки реалізації E та S-ризиків для кожної категорії агентів і шляхи зниження цих ризиків та відкриття можливостей через G-компонент. Для належного корпоративного управління (G) у фінансових інститутах вже розроблені спеціальні процеси та необхідні документи з їх урегулювання, в НБУ корпоративне управління також перебуває на належному рівні. Тож основну увагу зміщено з аналізу G-ризиків на управління іншими ризиками через ефективне корпоративне управління. Для фінансових інститутів та регуляторів ESG-ризики виникають як від їхньої діяльності як окремої господарської одиниці, так і через наявність або відсутність їх впливу на інших суб'єктів, цю особливість у таблиці підкреслено.

РОЗДІЛ II. Передумови для управління ESG-ризиками у фінансовому секторі України

1. Рівень ESG-ризиків у фінансовому секторі України

Українські фінустанови, передусім банки, вже відчувають тиск ESG-ризиків. Наприклад, згідно з опитуванням про системні ризики близько третини фінустанов уважають кліматичні загрози, які є однією з ключових складових екологічних ризиків, високими чи середніми. Майже три чверті великих банків, опитаних НБУ у травні 2024 року, зазначили, що зміни клімату вже зараз впливають на їхню діяльність. Дві третини банків, опитаних у квітні 2025 року, повідомили про вплив ESG-ризиків у цілому. Наведено лише окремі приклади, що безсумнівно свідчать про усвідомлення фінустановами вагомості ESG-ризиків та процесів. Без належного реагування ESG-ризик може набути характеру системних.

Фінансовий сектор також лише починає враховувати ці ризики у своїх бізнес-процесах, що підтверджується й результатами опитування про управління ESG-ризиками в банках, проведеного у квітні 2025 року. Дві третини опитаних банків зазначили, що ці ризики вже зараз негативно впливають на їхню діяльність переважно через якість корпоративного кредитного портфеля та вартість застави. Поки банки зробили лише перші кроки для управління цими ризиками. Зокрема, дві третини банків або вже мають або розробляють переліки виключень видів економічної діяльності, що не підлягають кредитуванню як у цілому, так і в межах окремих напрямів або ж у разі участі в програмах підтримки кредитування. Половина банків розробила стратегічні документи для управління ESG-ризиками, а деякі вже визначили відповідальний підрозділ. Водночас більшість банків поки не планує виокремлювати ESG-ризик в своєму профілі ризиків, а розглядають їх виключно як драйвери кредитного чи операційного ризиків.

Повномасштабна війна росії проти України лише загострила ESG-ризик. Зокрема, стан навколишнього середовища погіршився внаслідок забруднення територій та руйнувань, передусім енергетичної інфраструктури, та замінування земельного фонду України, який перебував у тимчасовій окупації. Унаслідок війни загострилися також такі соціальні виклики, як міграція населення (внутрішнє переміщення осіб та масовий виїзд громадян за кордон) та потреба в підвищенні інклюзивності надання фінансових послуг, зокрема для військовослужбовців та ветеранів. З огляду на це розроблення політики та процедур для управління ESG-ризиками у фінустановах стало нагальною потребою сьогодення. Водночас подальше посилення обороноздатності країни залишається пріоритетним завданням, тож зумовлює низку обмежень для діяльності фінустанов, у тому числі у сфері запровадження ESG-стандартів. Відповідно надалі заходи із запровадження системи управління ESG-ризиками у фінансовому секторі мають ґрунтуватися на балансі між досягненням сталого розвитку і пріоритетністю посилення обороноздатності країни.

2. Стан регулювання у сфері ESG в Україні

Україна перебуває лише на початковому етапі впровадження елементів сталого розвитку в економічній сфері. У 2024 році уряд затвердив Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року². У 2024 році також було ухвалено Стратегію запровадження підприємствами звітності зі сталого розвитку, яка поширюватиметься і на фінустанови³. Ці документи надають поштовх для подальшої реалізації конкретніших кроків. У лютому – березні 2025 року Міністерством фінансів України було опубліковано для громадського обговорення проєкт Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" щодо запровадження звітності зі сталого розвитку" та проєкт Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність" та деяких законів України щодо удосконалення законодавства у сфері аудиторської діяльності" щодо врегулювання питань надання впевненості зі сталого розвитку.

Також одним із ключових зрушень має стати запровадження основи для класифікації видів діяльності згідно з ESG-стандартами – Таксономії щодо сталих видів економічної діяльності з відповідними технічними критеріями. Згідно з курсом на євроінтеграцію основою цієї Таксономії має стати відповідний документ ЄС (детальніше – в наступному розділі). Відповідно до зазначених документів Україна має інтегрувати екологічні елементи в реформи у сфері енергетики, сільського господарства, малого та середнього бізнесу та реалізувати інші заходи для "зеленого" переходу. Реалізація зазначених заходів потребуватиме узгоджених

² Доступно за [посиланням](https://me.gov.ua/view/bb0b9ef5-ea96-4b8a-8f2f-471faf32c9df): <https://me.gov.ua/view/bb0b9ef5-ea96-4b8a-8f2f-471faf32c9df>

³ Доступно за [посиланням](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1015-2024-%D1%80#Text): <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1015-2024-%D1%80#Text>

дій від низки інституцій, що реалізують політику у відповідних сферах. У 2024 році було створено Офіс зеленого переходу при Міністерстві економіки, який покликаний створити умови для зростання економіки України через "зелену" трансформацію без шкоди для конкурентоспроможності бізнесу.

Те, що немає документів, які визначають загальнодержавну основу для впровадження міжгалузевих стандартів управління ESG-ризиками, сповільнює цей процес для фінансового сектору. Тож нині не встановлено регуляторних вимог до управління ESG-ризиками фінустановами. Щоправда, динаміка реформ на рівні країни створює передумови для швидшої та ефективнішої розбудови управління ESG-ризиками й у фінансовій сфері.

До подальшого запровадження ESG-стандартів, зокрема у фінансовій сфері, спонукає міжнародна співпраця України. Програма фінансової підтримки ЄС для України Ukraine Facility містить низку завдань та строків їх виконання, що відповідають стратегічним завданням у сфері ESG. Здійснення цих реформ розблоковує значні обсяги фінансової підтримки й допоможе наблизити українські виробництва та практику управління ESG-ризиками до кращих європейських стандартів.

Одним із вагомих аспектів упровадження систем управління ESG-ризиками є інтеграція соціальних та екологічних вимог (СЕСУ) до програм підтримки кредитування, які реалізують Фонд розвитку підприємництва та Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві (далі – Фонди). З грудня 2024 року⁴ банкам, які хочуть кредитувати аграрні підприємства в межах зазначених програм підтримки, потрібно розробити та впровадити Систему екологічного та соціального управління з метою забезпечення виявлення, оцінки екологічних та соціальних ризиків, управління такими ризиками, їх моніторингу та звітування. Така система передбачає розроблення стратегічного документа, чітко визначених процедур із проведення комплексної екологічно-соціальної оцінки проекту та діяльності клієнта, механізмів зовнішніх комунікацій під час розгляду скарг від стейкхолдерів або зацікавлених сторін. Стандарти, згідно з якими Фонди здійснюють оцінку дотримання банками та клієнтами вимог до управління екологічно-соціальними ризиками, розроблено за сприяння Світового банку на основі його власного комплексу з 10 екологічних та соціальних стандартів⁵. Практично всі банки – учасники програм прийняли та опублікували переліки виключень видів економічної діяльності, які вони не фінансують у межах участі у відповідних програмах. Такий підхід створює гармонійне тло для поступового практичного впровадження ESG-стандартів у цілому для фінустанов та їхніх клієнтів. Адже дотримання екологічних та соціальних стандартів на цьому етапі надає переваги доступу до дешевшого фінансування та інструментів покриття ризиків, однак недотримання відповідних стандартів не має наслідком обмеження доступу до фінансування в цілому. Водночас цей перший вагомий крок надалі має бути підтриманий системною регуляторною політикою.

Перший варіант Політики щодо розвитку сталого фінансування НБУ підготував ще у 2021 році. Однак через повномасштабну війну призупинено виконання заходів, передбачених цим документом, низка запланованих кроків стала неактуальною. Водночас регулювання в Європейському Союзі продовжувало еволюціонувати. З огляду на це у вересні 2024 року НБУ презентував оновлену концепцію та етапи розроблення та впровадження Політики сталого розвитку для фінансового сектору. Ця Біла книга є одним з етапів упровадження концепції та пропонує бачення стану управління ESG-ризиками у фінустановах у перспективі п'яти років, а також подальших регуляторних підходів до ESG-політики у фінансовому секторі. Оновлена політика сталого розвитку для фінансового сектору, яку НБУ планує розробити на початку 2026 року, ґрунтуватиметься на цій Білій книзі.

3. Мандат НБУ та взаємодія з іншими органами

До визначених законом функцій НБУ належить сприяння фінансовій стабільності. З урахуванням цієї цілі НБУ встановлює вимоги до банків та НБФУ, здійснює їхнє регулювання та нагляд за ними. Крім того, НБУ є провідним учасником інтеграції України до ЄС у фінансовій сфері. З урахуванням ролі ESG-ризиків для діяльності фінустанов НБУ за прикладом інших європейських регуляторів встановлюватиме вимоги з управління ESG-ризиками у фінансових установах та здійснюватиме нагляд за ними з урахуванням аспекту ESG. НБУ продовжуватиме аналіз впливу відповідних ризиків на діяльність фінансового сектору.

Політика ESG для фінансового сектору тісно переплітається з низкою інших стратегічних документів та планів НБУ, зокрема з Національною стратегією розвитку фінансової грамотності до 2030 року, рекомендаціями НБУ з правил інклюзивного надання фінансових послуг в установах України та рекомендаціями фінустановам-

⁴ Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 24.01.2020 № 28 "Про надання фінансової державної підтримки" (зі змінами).

⁵ Стандарти Світового банку доступні за [посиланням](https://thedocs.worldbank.org/en/doc/837721522762050108-0290022018/original/ESFFramework.pdf): <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/837721522762050108-0290022018/original/ESFFramework.pdf>

роботодавцям для розвитку фінансової інклюзії та реінтеграції ветеранів війни в Україні. З огляду на те, що ці плани є врегульованими іншими документами, у Білій книзі увагу зосереджено на управлінні ESG-ризиками.

Водночас з огляду на розподіл регуляторних повноважень в Україні частина європейських стандартів у сфері ESG у фінансовому секторі повинна бути встановлена НКЦПФР та іншими державними установами. НБУ співпрацюватиме з відповідними установами для гармонійного впровадження фінустановами вимог до управління ESG-ризиками.

РОЗДІЛ III. ESG-політика в ЄС – вектор розвитку регулювання в Україні

Різні країни та організації пропонують власні підходи до системи управління ESG-ризиками. Для України з огляду на інтеграцію в Європейський Союз дороговказом є саме європейські правила. Попри значну і тривалу увагу до дотримання ESG-принципів та управління відповідними ризиками, зокрема у фінансовому секторі, система регулювання і нагляду в цьому питанні в ЄС досі перебуває на етапі становлення. На сьогодні в центрі уваги європейських регуляторів – компонент екологічних – а серед них передусім кліматичних – ризиків, а соціальний компонент ще тільки розробляється. Наприклад, у Європейському Союзі ще у 2019 році було проголошено Європейський зелений курс (англ. European Green Deal), який передбачає перехід до кліматично нейтральної Європи до 2050 року.

Для кращого структурування вимог, що визначені у сфері ESG, варто розділити їх на три основні компоненти:

1. Вимоги до продуктів та видів діяльності. Цей компонент передбачає сукупність підходів та вимог до оцінки діяльності економічних агентів та фінансових продуктів, що створюються для її фінансування, у контексті дотримання принципів сталого розвитку та рівня ESG-ризиків. Як зазначалося вище, різні складові ESG опрацьовані в ЄС різною мірою. З огляду на лідерство екологічної складової ключовим елементом цього компонента є Європейська "зелена" Таксономія, затверджена у 2020 році. Вона встановлює чіткі технічні критерії для діяльності, що може вважатися екологічно сталою в різних секторах економіки. Однак у ЄС досі панує невизначеність щодо соціальної таксономії, розроблення якої було відкладено.

У ЄС також створені інструменти визначення "зелених" компаній та продуктів фінансування "зеленої" діяльності:

- система бенчмарків (бенчмарк переходу та бенчмарк, узгоджений з Паризькою угодою) встановлює систему критеріїв відповідності фінансових продуктів цілям сталого розвитку. На основі цієї системи інвестори можуть визначати об'єкти для інвестування;
- регламент про прозорість та доброчесність рейтингової діяльності з питань ESG. Він визначає правила надання ESG-рейтингів компаніям, що надає інвесторам та партнерам впевненості в дотриманні компанією стандартів сталого розвитку;
- стандарт для європейських "зелених" облігацій та регламент для ринку "зелених" облігацій для інвесторів, які зацікавлені в інвестуванні в "зелені" облігації;
- директива щодо "зеленого маркування"⁹ (англ. Green Claims Directive), яка нині розробляється і дасть змогу маркувати фінансові продукти як "зелені" з метою боротьби із "зеленим камуфляжем".

Більшість зазначених у цьому блоці документів є рамковими, вони охоплюють ширший перелік суб'єктів господарювання та інструментів, ніж інструменти фінансових установ. Саме тому відповідальними за їхнє розроблення є Європейська комісія та Європейський орган з цінних паперів і ринків (ESMA).

2. Вимоги до побудови системи корпоративного управління та управління ризиками. Одним із перших своїх настанов щодо управління кліматичними (складовою ESG) ризиками розробив Базельський комітет з банківського нагляду. В цій сфері ЄС також вже має специфічні вимоги, які стосуються безпосередньо діяльності фінансових установ, передусім банків. Відповідно їх розробниками є банківські регулятори. Ключовими документами в цій сфері є настанови Європейського центрального банку (ЄЦБ) з кліматичних ризиків та Європейського банківського органу (ЕБА) з ESG-ризиків. ЄЦБ випустив свої настанови у 2020 році й відтоді двічі оцінив якість їх імплементації банками.

Додаткові вимоги містяться у CRD VI та CRR III, які введено в дію із середини 2024 року. Зокрема, банки мають у внутрішніх стрес-тестуваннях урахувувати фактори ESG, вчасно переоцінювати заставу у відповідь на зміни клімату, а також обов'язково розкривати інформацію про ESG-ризиків в межах Pillar III. Оновлена CRD VI також передбачає врахування ESG-ризиків у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі у межах процесу внутрішньої оцінки достатності капіталу (ICAAP) із покриттям цих ризиків капіталом. Крім того,

⁶ Доступно за [посиланням](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/1011/oj/eng): <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/1011/oj/eng>

⁷ Доступно за [посиланням](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/3005/oj/eng): <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/3005/oj/eng>

⁸ Доступно за [посиланням](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32023R2631): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32023R2631>

⁹ Доступно за [посиланням](https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-directive-green-claims_en): https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-directive-green-claims_en

з 2026 року банки в ЄС зобов'язані подавати регулятору на затвердження плани переходу до кліматичної нейтральності. Фактично вони стануть повноцінним елементом наглядового процесу.

У ЄС також діє Директива CSDDD¹⁰, яка запроваджує процедури належної перевірки для компаній для виявлення фактичних або потенційних ризиків і шкоди для прав людини та навколишнього середовища. Вона також регламентує процеси й стандарти для зменшення цих ризиків.

Щодо страховиків, то із січня 2025 року набрала чинності Директива (ЄС) 2025/2 Європейського Парламенту та Ради, у якій, зокрема, розглядається питання оцінки кліматичного ризику як складової ESG-ризиків.

3. Вимоги до розкриття інформації. Такі вимоги встановлені в законодавстві ЄС не лише для фінустанов, але і для інших економічних суб'єктів:

- до всього корпоративного сектору, включно з фінансовим сектором, застосовується Директива CSRD. Компанії, на які поширюється CSRD¹¹, повинні звітувати відповідно до Європейських стандартів звітності про сталий розвиток¹² ESRS. Ці стандарти охоплюють звітування для всіх великих, а згодом і середніх компаній про ESG-ризиків та можливості. CSRD встановлює принцип "подвійної суттєвості" (англ. double materiality) – установа звітує як про вплив ESG-факторів на бізнес, так і вплив бізнесу на довкілля та суспільство.

Альтернативою до CSRD є стандарти, розроблені під егідою Ради з міжнародних стандартів сталого розвитку – IFRS S1 та S2. Вони використовуються в таких країнах, як Канада, Японія та Сінгапур. Проте їхнє використання в ЄС та можливе наближення до CSRD залишається предметом обговорень;

- регламент SFDR¹³ із 2021 року додатково унормовує вимоги з розкриття екологічної та фінансової інформації учасниками фінансового ринку. За вимогами цього регламенту фінустанови мають класифікувати активи за рівнем відповідності "зеленій" Таксономії. Крім того, статті 8 та 9 регламенту визначають ступінь "екологічності" продуктів. SFDR також дає змогу інвесторам належним чином оцінити, як ESG-ризиків інтегровані в процес прийняття інвестиційних рішень;
- для фінансового сектору окремі вимоги щодо розкриття також містяться в CRR. Крім того, ЕБА розробила адаптовані для банків шаблони звітування за Таксономією.

Компоненти ESG у регулюванні ЄС

У Європейському Союзі оновлення та вдосконалення регулювання сфери ESG є постійним процесом. Так, у лютому 2025 року було представлено проект змін до CSRD та CSDDD (проект Omnibus), що має на меті зменшити адміністративне навантаження на суб'єктів господарювання, насамперед на малий та середній бізнес (збільшення кількості критеріїв, за якими підприємства потрапляють до переліку підприємств, які обов'язково мають подавати звітність зі сталого розвитку). НБУ продовжує стежити за змінами в регулюванні ЄС та орієнтуватиметься на оновлені стандарти регулювання фінансового сектору.

¹⁰ Доступно за [посиланням](https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj): <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj>

¹¹ Доступно за [посиланням](https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj/eng): <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj/eng>

¹² Доступно за [посиланням](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772>

¹³ Доступно за [посиланням](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/2088/oj/eng): <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/2088/oj/eng>

РОЗДІЛ IV. Перспективне бачення управління ESG-ризиками у фінансовому секторі України

З огляду на наявні еталонні регуляторні вимоги та практику їх упровадження в ЄС для побудови ефективної системи управління ESG-ризиками на рівні фінансового сектору необхідно забезпечити наявність усіх ключових елементів такої системи у фінансових установах, що зазнають найбільшого впливу ESG-ризиків або ж мають найбільший внесок у фінансування економіки. До ключових елементів системи ефективного управління ESG-ризиками належать:

1. наявність стратегічних документів з управління ESG-ризиками;
2. інтеграція управління ESG-ризиками до систем корпоративного управління й внутрішнього контролю;
3. забезпечення належної оцінки та управління ESG-ризиками;
4. розбудова оптимальних процесів взаємодії з клієнтами;
5. належне розкриття інформації про управління ESG-ризиками.

Надалі описано бачення перспективного стану фінансового сектору через п'ять років за всіма цими п'ятьма елементами та кроки, необхідні для його досягнення.

Це перспективне бачення ґрунтується на припущенні про контрольованість військових та безпекових ризиків. У разі зміни ситуації НБУ залишає за собою можливість переглянути зазначені плани та строки їх досягнення.

Під час встановлення вимог НБУ керуватиметься принципом пропорційності, запроваджуючи вищі вимоги до тих учасників фінансового сектору, що мають більший вплив на економічний розвиток та несуть вищі ризики. З урахуванням складності викликів, що постають перед сектором, процес інтеграції ESG-ризиків у системи управління фінансового сектору буде поетапним. На першому етапі, орієнтовно протягом 2025–2026 років, основні кроки, рекомендації та вимоги стосуватимуться банків; на другому етапі, із 2026 року до 2030 року, – інших фінансових установ, що є суспільно важливими, мають значний вплив на сталий розвиток та вищу експозицію до ESG-ризиків.

1. Фінансові установи розробили та опублікували стратегічні документи з управління ESG-ризиками

Для належного управління ESG-ризиками фінансова установа має ухвалити та оприлюднити стратегічний документ з управління ESG-ризиками. Цей документ може називатися по-різному (стратегія, політика тощо), але обов'язково має містити такі елементи:

1. оцінку бізнес-середовища і того, яких структурних змін воно зазнає в коротко-, середньо- та довгостроковій перспективах у результаті дії ESG-факторів;
2. розкриття подвійної ролі фінансової установи як окремої юридичної особи, яка має ESG-вплив безпосередньо через свою діяльність та як надавача ресурсів, що впливають на сферу ESG через діяльність клієнтів;
3. оцінку впливу ESG-ризиків на життєздатність бізнес-моделі фінансової установи, включаючи прибутковість та джерела доходу, у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективах;
4. розуміння, які можливості ESG-процеси створюють для установи та її клієнтів;
5. розуміння, як у результаті ESG-процесів діяльність фінансової установи впливає на суспільство та довкілля на всьому ланцюжку створення вартості;
6. кількісні та якісні ESG-зобов'язання установи, метрики, цілі та ключові показники ефективності, які застосовуються до окремих бізнес-процесів та портфелів, а також правила моніторингу їх виконання;
7. списки виключень – видів діяльності, які фінансова установа не фінансує у цілому, у межах окремої діяльності або ж у разі участі в певних програмах підтримки кредитування. Ці списки відповідають економічній та безпековій ситуації в країні, а також потребам обороноздатності. Зокрема, список виключень містить заборону фінансування компаній, що фінансують тероризм, порушують права людини, трудові права

працівників та морально-етичні стандарти тощо, але не обмежують фінансування галузей, критичних для оборони та безпеки держави;

8. методики та результати розрахунку сфер викидів (1 та 2, 3 – в середньостроковій перспективі). До викидів сфери 1 належать викиди парникових газів із джерел, які контролюються установою або належать їй; до викидів сфери 2 – непрямі викиди парникових газів від використання придбаної електроенергії, пари, тепла, охолодження чи інших комунальних послуг, спожитих фінустановою; до викидів сфери 3 – всі інші непрямі викиди парникових газів, у тому числі внаслідок наданих кредитів.

Плани НБУ:

1. надання банкам рекомендацій з питань організації корпоративного управління, включаючи підготовку стратегічних документів з управління ESG-ризиками, – IV квартал 2025 року;
2. підготовка та обговорення з учасниками ринку проєктів нормативно-правових актів (НПА) щодо управління ESG-ризиками:
 - банківського ринку – I квартал 2026 року;
 - небанківського ринку – I квартал 2027 року;
3. надання небанківським фінустановам рекомендацій із підготовки стратегічних документів – протягом 2026 року.

2. Фінустанови імплементували управління ESG-ризиками в систему корпоративного управління й внутрішнього контролю

Фінустанови мають визначити місце ESG-ризиків у системі корпоративного управління та відповідним чином інтегрувати управління ESG-ризиками в систему корпоративного управління й внутрішнього контролю.

На найвищому рівні керівні органи фінустанови (правління та наглядова рада) мають ураховувати ESG-ризики під час розроблення загальної бізнес-стратегії та бізнес-цілей установи, керуючись стратегічним документом з управління ESG-ризиками.

Управління ESG-ризиками має інкорпороватися в систему внутрішнього контролю та процес управління ризиками фінустанови. Для цього установи мають визначити осіб, відповідальних за аналіз та моніторинг цих ризиків, а за потреби – створити відокремлені підрозділи. Інтеграція ESG-ризиків має бути побудована на основі найкращої практики системи корпоративного управління: організаційна структура системи управління ESG-ризиками забезпечує чіткий розподіл функцій, обов'язків і повноважень з управління ризиками між усіма суб'єктами системи управління ризиками, а також між працівниками установи, а також передбачає їхню відповідальність згідно з таким розподілом. Фінустанови мають забезпечити наявність кваліфікованого персоналу для забезпечення ефективного управління ESG-ризиками, а також підготовку та навчання фахівців за цим напрямом.

У фінустановах працює внутрішня система звітування та ескалації про ESG-ризики, у тому числі звітність вищому керівництву.

Система винагороди в установі забезпечує ефективне корпоративне управління, управління ризиками, ураховує стратегічні цілі установи та сприяє дотриманню корпоративних цінностей у сфері ESG. Винагорода членів керівних органів установи, відповідальних за інтеграцію ESG-ризиків у систему корпоративного управління, залежить від досягнення ESG-цілей установи. Політика винагороди стимулює працівників діяти в інтересах фінустанови та не приймати надмірних ESG-ризиків.

Фінустанови мають інтегрувати управління ESG-ризиками (тими, що виникають через взаємодію з клієнтами, та тими, що з'являються через їхню господарську діяльність) в усі три лінії захисту. Три лінії захисту мають бути забезпечені всіма необхідними людськими та фінансовими ресурсами для ефективного здійснення своїх функцій з урахуванням управління ESG-ризиками.

Перша лінія захисту (бізнес-підрозділи та підрозділи підтримки) відповідає за встановлення діалогу з клієнтами про їхній ESG-профіль та оцінку узгодженості кредитних проєктів з ESG-цілями фінустанови. Установа має розробити процедури для належної комунікації з клієнтами та здійснювати збір і первинний

аналіз інформації щодо ESG-профілю клієнтів. Крім взаємодії з клієнтами, бізнес-підрозділи також мають дотримуватися розроблених у фінустанові процедур мінімізації впливу на навколишнє середовище та належним чином керувати соціальними та управлінськими аспектами діяльності фінустанови як окремої юридичної особи.

Друга лінія захисту (підрозділ з управління ризиками та підрозділ комплаєнсу) повинна гарантувати, що ліміти ризику, встановлені у відповідних документах, узгоджуються з усіма аспектами ризик-апетиту та бізнес-плану установи. Відповідний персонал, зокрема й ризик-офіцер у сфері ESG у разі виокремлення такої ролі, має володіти достатнім досвідом і здібностями для оцінки ESG-ризиків клієнтів та самої фінустанови.

Третя лінія захисту (підрозділ внутрішнього аудиту) повинна забезпечувати ефективність системи внутрішнього контролю та відповідність вимогам, установленим для компонентів ESG. Підрозділ внутрішнього аудиту має переконатися, що процедури, визначені на другій лінії захисту, достатні для досягнення цілей установи та належного управління ESG-ризиками, а відповідальні особи дотримуються цих процедур.

Плани НБУ:

1. затвердження проєкту НПА щодо управління ESG-ризиками в банках – IV квартал 2026 року.
 - Проєкт НПА встановлюватиме вимоги щодо:
 - підготовки стратегічних документів;
 - організаційної структури управління ESG-ризиками в межах системи управління ризиками;
 - оцінки суттєвості ESG-ризиків;
2. надання небанківським фінустановам рекомендацій про побудову системи корпоративного управління ESG-ризиками – протягом 2026 року;
3. встановлення вимог до врахування ESG-ризиків у системі корпоративного управління небанківських фінустанов – I квартал 2027 року.

3. Фінустанови належно оцінюють ESG-ризик

Фінустанови мають належним чином оцінювати рівень та розмір ESG-ризиків своєї діяльності. З урахуванням цих оцінок фінустанови мають належно коригувати та визначати ризик-апетит та профіль ризиків, встановлювати ліміти ESG-ризиків. Цільові показники діяльності, встановлені в бізнес-моделі та бізнес-планах фінустанов, повинні відображати результати оцінки ризиків включно з ESG-ризиками.

Якщо ESG-ризик суттєвий, він може бути визначений як окремий. Проте в межах міжнародного консенсусу, що формується, ESG-ризик оцінюється через традиційні види ризиків. Тож фінустановам варто інтегрувати ESG-ризик в систему управління ризиками, передусім кредитного. Це має стати невід'ємним процесом на етапі прийняття рішення, а також щорічного перегляду (credit review), особливо для великих клієнтів.

За умов визнання банками ESG-ризиків суттєвими вони включаються в процедуру внутрішньої оцінки необхідного капіталу та ліквідності (ICAAP та ILAAP відповідно). Згідно з рекомендацією ЕБА методика інтегрування ESG-ризиків до ICAAP та ILAAP має здійснюватися з урахуванням розміру та складності операцій фінустанови. Для страховиків суттєві ESG-ризик мають враховуватися під час оцінки андерайтингового та операційного ризиків, а також зобов'язань та капіталу. Небанківські фінустанови, що є суспільно значимими, встановлюють ліміти щодо ESG-ризиків, а також належно ідентифікують, оцінюють, вимірюють та вживають заходів з мінімізації впливу ESG-ризиків.

Фінустанови мають регулярно проводити оцінку ESG-ризиків та вносити відповідні коригування до системи управління ризиками. Установи повинні встановлювати індикатори раннього реагування для ESG-ризиків, а також повинні мати процедури для вжиття коригувальних та/або пом'якшувальних дій у разі перевищення лімітів, у тому числі шляхом адаптації бізнес-стратегії та інструментів управління ризиками.

Плани НБУ:

1. включити до наглядової оцінки банків (SREP) питання врахування банками вимог з управління ESG-ризиками – 2027 рік;
2. розробити рекомендації щодо оцінки ESG-ризиків небанківськими фінустановами (на рівні ризик-менеджменту) – 2026 рік;
3. запровадити вимоги до оцінки ESG-ризиків небанківськими фінустановами – 2027 рік.

4. Фінустанови впровадили оптимальні процеси збору, систематизації та обробки інформації клієнтів

Фінустанови повинні активно комунікувати з клієнтами про їхні ESG-ризики та розробити опитувальники для оцінки цих ризиків та підтримки комунікації. Ці опитувальники мають бути адаптовані до клієнтів різного розміру та враховувати особливості їх діяльності, щоб мати достатнє наповнення для належної оцінки ESG-ризиків клієнтів. Фінустановам варто уніфікувати ключові елементи опитувальників, підготувати рекомендації щодо їх заповнення клієнтами, спростивши для них це завдання.

Оцінка ESG-ризиків клієнта на основі опитувальників та інших способів збору інформації має стати регулярним процесом, що здійснюється не лише під час первинного встановлення відносин із клієнтом, але й регулярно надалі. Для цього фінустанови мають розробити форму звіту для клієнта, яка охоплюватиме всі ESG-аспекти діяльності за звітний період. Надання такого звіту має бути включене до умов кредитного договору. Періодичність оцінки визначається рівнем ризиків клієнта. Фінустанови активно залучені, щоб надати клієнтам рекомендації та допомогти досягнути кліматичної нейтральності. Фінустанови мають відстежувати та контролювати дотримання клієнтами встановлених умов фінансування.

Водночас фінустанови мають упровадити процедури управління інформацією, необхідною для контролю за дотриманням клієнтами умов фінансування, подальшого управління ESG-ризиками. А саме передбачається накопичення інформації, її систематизація, доповнення доступними публічними даними для підтримання процесів управління ризиками, розроблення методичних документів щодо управління ESG-ризиками та їх моніторингу. Системи накопичення та обробки інформації мають бути інтегровані до загальної системи управління даними та IT-інфраструктури фінустанови. Установи повинні мати механізми верифікації якості даних. Надалі інформація, що отримують фінустанови від клієнтів, може підлягати передаванню регулятору для здійснення аналізу ризиків на рівні фінустанови та фінансової системи в цілому.

Плани НБУ:

1. брати участь у подальших процесах з уніфікації та спрощення підходів до збору фінустановами інформації та анкетування клієнтів про ESG-ризики – протягом 2025 року;
2. визначити разом із фінансовим сектором перелік даних для надання НБУ з метою оцінки ESG-ризиків на рівні сектору – I квартал 2026 року;
3. надати рекомендації фінустановам щодо збору якісних, кількісних даних щодо ESG-ризиків та механізмів верифікації їх якості – протягом 2026–2027 років;
4. брати участь у процесах з уніфікації підходів до збору небанківськими установами інформації та анкетування клієнтів про ESG-ризики – протягом 2025–2026 років;
5. здійснити аналіз практики взаємодії банків із контрагентами у межах наглядового процесу, зокрема щодо: моніторингу кредитів та інвестицій на відповідність критеріям ESG та підготовки звітності відповідно до вимог та рекомендацій – 2027 рік;
6. надати рекомендації до ОЗП для врахування особливостей діяльності банків та НБФУ під час розроблення "зеленої" Таксономії – TBD.

5. Фінустанови розкривають інформацію про ESG-ризики

Фінустанови мають не рідше одного разу на рік звітувати та публічно розкривати інформацію про ESG-ризик-профілі своєї діяльності та діяльності клієнтів. Якщо ESG-ризики визнані фінустановою є несуттєвими, то розкривається обґрунтована інформація щодо такого рішення.

Розкриття інформації про ESG-профіль супроводжується використанням кількісних метрик, цілей та ключових показників ефективності, інших індикаторів, зазначених у стратегічних документах установ. Установа має також розкривати інформацію про методи та критерії оцінки ESG-ризиків.

Фінустанови оприлюднюють звітність зі сталого розвитку в передбачені строки після запровадження такої звітності на законодавчому рівні. Фінустанови можуть враховувати вимоги стандартів ESRS під час побудови політики управління ESG-ризиками та збору відповідної інформації, анкетування клієнтів для зменшення необхідності перебудови своїх систем після встановлення на законодавчому рівні вимог щодо обов'язкового звітування зі сталого розвитку.

Крім того, фінустанови мають розкривати інформацію про ESG-ризики проєктів, які можуть мати потенційний інтерес для зацікавлених сторін та проєктів, у яких ідентифіковані значні негативні ESG-ризики.

Плани НБУ:

1. надати роз'яснення щодо оприлюднення банками на вебсайтах власних стратегічних документів з ESG-ризиків – IV квартал 2025 року;
2. встановити вимоги до розкриття банками та небанківськими фінустановами інформації відповідно до Стратегії запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.10.2024 № 1015-р, – I квартал 2026 року;
3. розробити формат розкриття інформації про ESG-ризик-профіль фінустанови – II квартал 2026 року (відповідно до стратегії уряду);
4. запровадити вимоги до розкриття інформації про ESG-ризик-профіль фінустанови за встановленим форматом – 2027 рік.

Разом із запровадженням вимог до фінустанов з управління ESG-ризиками регулятор розпочне оцінку впровадження відповідних вимог та практики банків. Надалі врахування управління ESG-ризиками стане невід'ємним елементом наглядового процесу.

НБУ зі свого боку перебуває в постійному діалозі з фінансовим сектором, державними установами, міжнародними партнерами та іншими стейкхолдерами з питань впливу ESG-ризиків на фінансовий сектор, аналізує їх та оприлюднює свої оцінки. Надалі посилюється діалог з ЄЦБ та іншими інституціями ЄС стосовно ESG-норм, стандартів та кращої практики у фінансовому секторі ЄС та України.

Сталий розвиток фінансового сектору – концепція, яка передбачає інтеграцію економічних, соціальних і екологічних факторів у діяльність фінансових установ для створення фінансових передумов та інвестиційних рішень з метою досягнення цілей сталого розвитку.

Екологічні, соціальні та управлінські (ESG) фактори – екологічні, соціальні та управлінські фактори, які можуть мати позитивний або негативний вплив на фінансові показники або платоспроможність установи, держави або фізичної особи. ESG-фактори у фінансовому секторі допомагають визначити, наскільки сталими та відповідальними є фінансові установи або їх інвестиції.

Екологічні, соціальні та управлінські (ESG) ризики – ризики будь-якого негативного фінансового впливу на фінансову установу, що виникають внаслідок поточного або потенційного впливу ESG-факторів на її контрагентів або інвестиції та кредити. ESG-ризики матеріалізуються через традиційні категорії ризиків фінансових установ (кредитний ризик, ринковий ризик, операційний та репутаційний ризики, ризики ліквідності та фондування). ESG-ризики в діяльності фінансової установи можуть вплинути на фінансову стабільність, репутацію та довгостроковий успіх фінансової установи. Крім того, ESG-ризики виникають через діяльність самих фінустанов як господарських суб'єктів.

Складові ESG-ризиків:

екологічні ризики – ризики будь-якого негативного фінансового впливу на установу, що виникають внаслідок поточного або перспективного впливу чинників навколишнього середовища на контрагентів або інвестовані активи такої установи, включаючи чинники, пов'язані з переходом до цілей, викладених у статті 9 Регламенту (ЄС) 2020/852 Європейського Парламенту та Ради. Екологічні ризики включають фізичні ризики, ризики переходу;

кліматичні ризики (складова екологічних) – фінансові ризики, пов'язані із залежністю установ від контрагентів, які потенційно можуть сприяти зміні клімату або постраждати від неї. Це може, наприклад, мати форму фізичної шкоди, спричиненої екстремальними погодними явищами, або зниження вартості активів контрагента, який працює у вуглецево-інтенсивних секторах, що підлягають оподаткуванню за викиди вуглецю;

фізичні ризики (складова кліматичних) – частина екологічних ризиків, означають ризики будь-якого негативного фінансового впливу на установу внаслідок поточного або перспективного фізичного впливу навколишнього середовища на контрагентів або інвестовані активи цієї установи. Фізичні ризики можна класифікувати як гострі, якщо вони виникають внаслідок кліматичних і погодних явищ та стрімкого руйнування довкілля, або хронічні, якщо вони виникають внаслідок поступових змін у кліматі та погодних умовах або поступової втрати екосистемних послуг;

ризики переходу (складова кліматичних) – частина екологічних ризиків, означають ризик будь-якого негативного фінансового впливу на установу внаслідок поточного або перспективного впливу переходу до екологічно стійкої економіки на контрагентів або інвестовані активи цієї установи;

соціальні ризики – ризики будь-якого негативного фінансового впливу на установу внаслідок поточного або перспективного впливу соціальних факторів на її контрагентів або інвестовані активи;

управлінські ризики – ризики будь-якого негативного фінансового впливу на установу внаслідок поточного або перспективного впливу управлінських факторів на контрагентів або інвестиції та кредити;

Звіт про сталий розвиток – комплексний документ, що охоплює всі аспекти сталого розвитку (економічні, екологічні, соціальні, управлінські) та описує досягнення в цих сферах. Він містить інформацію, необхідну для розуміння впливу фінустанови на питання сталого розвитку (як ці питання впливають на розвиток, ефективність і становище фінустанови);

Грінвошинг, "зелений камуфляж" – практика, за якої заяви, декларації, дії або повідомлення, пов'язані зі сталим розвитком, не відображають чітко та справедливо основний профіль сталого розвитку установи, фінансового продукту або фінансових послуг. Така практика може вводити в оману споживачів, інвесторів або інших учасників ринку;

Директива ЄС про корпоративну звітність зі сталого розвитку (CSRD) – директива, що вимагає від компаній розкривати певний обсяг детальної інформації про результати діяльності у сфері сталого розвитку і відповідні стратегічні наслідки. Вимоги щодо розкриття інформації встановлено Європейськими стандартами звітності про сталий розвиток (ESRS). Компанії повинні оцінити суттєві теми сталого розвитку вздовж всього ланцюга створення вартості й визначити з-понад 1 000 показників ті, що мають бути розкриті. Інше розкриття інформації складається з якісної інформації, зокрема про те, як у корпоративній стратегії компанії враховано можливості й ризики, пов'язані зі сталим розвитком;

Європейські стандарти звітності зі сталого розвитку (ESRS) – стандарти звітності зі сталого розвитку в ЄС, які охоплюють цілу низку напрямів, пов'язаних із довкіллям, соціальною сферою та корпоративним управлінням (ESG), включно з кліматичними змінами, біорізноманіттям, правами людини тощо. Основним призначенням стандартів ESRS є надання простої та логічно зрозумілої інформації про сталий розвиток. Стандарти є невіддільним елементом директиви CSRD. Наразі чинним є пакет із 12 стандартів ESRS, натомість очікується прийняття ще кількох додаткових стандартів, які наразі перебувають на етапі розроблення. П'ять стандартів присвячено екології, чотири – соціальній сфері, один – корпоративному управлінню, два – загальним стандартам;

Регламент про розкриття інформації зі сталого розвитку в секторі фінансових послуг (SFDR) встановлює вимоги до розкриття учасниками фінансового ринку інформації про сталий розвиток. SFDR також розроблений, щоб дати змогу інвесторам належно оцінити, як ризики сталого розвитку інтегровані в процес прийняття інвестиційних рішень.